

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostor: 2657 S. Lawrence av.
Office of publication: 2657 S. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XV.

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 6. junija (June 6) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 131.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

VSAK NAROD IMA PRAVIČO IZBRATI SVOJO VLADO!

TAKO JE GOVORIL SENATOR BORAH, ZAGOVARJAJOČ OBNOVITEV STIKOV Z RUSIJO.

Primerjal je potekajoče sovjetov s francosko revolucijo.

Washington, D. C. (Federated Press). — Senator Borah je zopet živo zagovarjal obnovitev stikov z Rusijo kot edino sredstvo za rekonstrukcijo na vojnih posledicah trpečega sveta. Pri teh je primerjal boje sovjetov s francosko revolucijo in citiral je George Washingtona in Alexander Hamiltona, da se naj ravnamo po njih prepričanju, "da nima noben narod pravice se umešavati v notranje zadeve drugega naroda in da ima vsak narod pravico uvesti tako formo vlade, pod kakšno želi živeti njegovo ljudstvo".

"Kadar bo povedana zgodovina vseh sirovosti in krvočelnosti sovjetske vlade", je rekel senator Borah, "ne bo nadkrilila brutalnosti, nečloveštva in krvočelnosti zgodovine vlade (Francije), katere smo mi priznali, od kar postojijo. Priporočam carjevo vlado ob času, ko so bili ruski kmetje privezani na zemljo, bičani in prodani kot navadni sužnji. Ali je v sedanjem položaju kaj bolj infamnega in neprenosljivega? Pravi, da naj ne priznamo Rusije, ker se ne vpoštevali pravice lastnine. Ali smo mi priznali staro vlado, ko se ni vpoštevalo (Slovenskega) življenja, ko so bila človeška bitja v dostojanstvu enaka zemljšču?"

Senator Borah je pričel svoj govor s dramatično obtožbo zmagajočih zavezniških vlad. "Vas-kemu mora biti vidljivo, če se nadaljuje politika, ki je karakteristična za gospodstvo evropske alie od vojne sem, da konča stvar v drugi vojni ali pa ustvari take razmere izkoriščanja, da se združijo (ljudske) mase vseh narodov, da končajo peonazo?"

"Ljudstvo želi mir", je nadaljeval senator Borah. "Ljudstva žele trgovati drugo z drugim in priznati in spokovati drug drugega. Ali drže jih nazaj, kakor da bi bila na vrvi zaradi politike njih političnih gospodarjev — politika, katere jim ni dovoljeno odobriti ali obsoditi. Še v nobenem času se ni toliko govorilo o demokraciji, združenju in sodelovanju in v nobenem času ni imelo ljudstvo tako malo pravice govoriti o teh stvareh, o vseh stvareh, ki se tičejo svobode in življenja".

"Ali nima tolerantnost mesta v povojni politiki?" je vprašal senator Borah. "Ali se naj vsako dejanje zmagovalnih vlad sodi po materialni pridobitvi — na premo-gu ali olju? Ali nimajo vprašanja o človeških pravicah in človeški svobodi nobenega vpliva pri določanju naše politike? Prepričan sem, da bo priznanje de fakto ruske vlade v interesu svetovnega mira in končni triumf demokracije po vsej Rusiji. To bi bilo v soglasju s najboljšimi tradicijami naše republike in v smislu najvišjega precedenta, ki ga je vpostavil nekdo (George Washington), katerega stališča ni mogel omajati noben politični vihar in katerega politični vpogled ni so mogli omračiti politična bigoterija in osebni predsodki.

PROHIBICIONISTI DETEKTIV V MEXELI.

Chicago, Ill. — Charles Carey je bil več ko leto dni v javni službi in je tajno zbiral fakte za Charles A. Gregoryja, prohibicionistkega ravnatelja. Zdaj je bil Carey v družbi nekakega Roberta Burkeja in Johna Cembergerja aretiran. Trojica je obtožena, da je hotela izsiliti denar od lastnika kavarne Kundiat & Gabelli, ki se nahaja na šte. 6057 South State Street. Vse tri so privedli pred komisarja Glassa, ki je za vsakega določil \$2,500 poroštva.

CERKEV ZGORELA.

Plainfield, Ill. — Katoliška cerkev Sv. Petra in Pavla deset milj od tukaj je zgorela v nečisto. Škoda znaša \$75,000. Župnik Scutcliffe trdi, da je bil ogenj podtaknjen.

OBTOŽNICA "VELEIKDAJE" PROTI DRUGIM RUDARJEM V W. VA. OSTANE.

Charles Town, W. Va. — (Fed. Pres.) — Država je naznanila, da bo nadaljevala s procesom proti ostalim rudarjem, ki so obtoženi veleikdaje, čeprav je bil William Blizzard, proti kateremu se je vršila prva obravnava, oproščen. Frank Keeney in Fred Mooney, predsednik in tajnik okrožne rudarske organizacije v Zapadni Virginiji, prideta prva na vrsto, ko bo končana obravnava proti Johnu E. Wilburnu, katerega prične 12. junija.

URNI SO, URNI ZA ZNIŽEVANJE MEZDE!

CESTNOŽELEZNIŠKA DRUŽBA ŽE NAZNAJJA, DA ZNIŽA MEZDO ZA 20 ODSOTKOV.

Znižanje voznine seveda še ni uveljavljeno in izvedeno.

Chicago, Ill. — Sodišče je izreklo, da se cestnoželezniška voznina zniža od osem na sedem centov in da trije listki stanejo dvajset centov. Znižanje voznine stopi v veljavo šele 15. junija. Komaj se je izvedelo za sodniški odlo-čilo, če je družba naznanila, da izigra dve poteri proti sodniškemu odloku. Velebiziški dnevniki so sporočili, da advokatske nastopijo proti popustu enega centa pri treh listkih in da družba zniža zniža mezdo za dvajset odstotkov. Sodniški odlok zniža voznino le za 12,5 odstotkov, družba pa zahteva, da se mezda uslužbenec zniža za dvajset odstotkov. Kdor je zdrave pameti, razume, da bo družba napravila lep dobiček s znižanjem mezde, ako se izvede njena zahteva za 20-odstotno znižanje mezde. Družba ne bo le odvalila znižanje mezde na ramena uslužbenec, marveč bo še pomnožila svoj profit.

Niti centa ne smejo privatni biziški interesi izgubiti od svoje-ga profita, ako se znižajo cene ali pa voznine. Vprav narobe je. Vsa-ko znižanje cen ali voznin še pomnoži dobiček privatnih biziških interesov. Tak je kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije. Kdor misli, da poboljša ta sistem tako, da bodo delavci prejemali pravično in pošteno me-zdo, je na napačnem potu in ne pozna zakonov, ki učinkujejo v kapitalističnem gospodarstvu.

Zahteva družbe, da se mezda uslužbenec zniža kar za dvajset odstotkov, je nesramna provokacija uslužbenec, ki se mogoče še poveča v nekaj dneh, ker bo družba najbrž zahtevala kasneje, da se mezda zniža za več ko dvajset odstotkov.

Ljudje vprašujejo, kako nastaja stavke in kdo povzroča ne-pokoje v industriji. Zahteva cest-noželezniške družbe je dokaz, kdo je tisti, ki provocira delavce in povzroča nepokoje.

Delavci ne morejo živeti pod zemljo in če se hočejo ubraniti ne-sramnih zahtev od strani pri-vatnih biziških interesov, ne more-jo v današnji družbi storiti drug-ega kot proglasiti stavko, da se branijo proti nepričakovanemu napadu na njih življenske raz-mere.

EN DEŠKI MORILEC OB-SOJEN.

Drugi aretiran.

St. Louis, Mich. — Tukaj je bil obsojen 13-letni Percy Kifer, ki je priznal, da je ubil svojega to-variša Adolpha Van Walleghena, da prebije do osemnajstega leta v poboljševalni industrijski šoli.

Portland, Ore. — Tukaj so za-prli 3-letnega Roberta Silverja na obtožbo, da je ubil svojega tova-riša 9-letnega Bernarda Teeterja.

SNEG V MINNESOTI.

Minneapolis, Minn. — Južni del mesta je zadel vihar s močnim deževnim nalivom, točo in eno-gom. Ulice in vrtovi v južnem de-lu mesta so bili pokriti s točo, ki je tvorila 14 palcev debelo plast. Eno miljo proč je padel sneg in je pokril zemljo par palcev visoko.

SENAT SE NE STRINJA Z ZBORNICO GLEDE ARMADE.

OSVOJIL JE ZAKLJUČEK, DA ŠTEJE STALNA ARMADE 133,000 MOŠ.

Zadeva zdaj pride pred konfe-renčni odbor.

Washington, D. C. — Zagovor-niki povečane stalne armade so zmagali v senatu. Osvojen je bil zaključek, po katerem bo stalna armada štela več moš, kot je zaključila kongresna zbornica.

Senator Wadsworth, predsednik senatnega odbora za vojaške za-deve, je z vsem ognjem priporo-čal, da senat osvoji priporočilo njegovega odbora in določi šte-vilo moš v stalni armadi na 133,000 moš. Senator Wadsworth prihaja iz New Yorka. Senat je na njego-vo priporočilo sprejel večinski za-ključek odbora za vojaške zade-ve. Za priporočilo je glasovalo 49 senatorjev, proti pa 21.

Senatni zaključek poviša stal-no armado nad zborničnim za-ključkom za 18,000 moš. Vojni department je zahteval, da se ar-mada poviša na sto petdeset tisoč moš. Mogoče bi bila sprejeta za-hteva vojnega departmenta, da ni-šo v jeseni kongresna volitve. V jeseni morajo nekateri republi-kanski senatorji pred volilce, ako hočejo ostati senatorji. To dej-stvo je najbrž vplivalo, da je bil sprejet zaključek, po katerem bo stalna armada štela sedemnajst tisoč moš manj, kot je priporočil vojni department.

Senat je sprejel tudi nekoliko višji vojni proračun, kot ga je sprejela zbornica.

Zaključki poidejo zdaj pred kongresni konferenčni odbor, ker ne soglašajo s zaključki zbornice. Zagovorniki velike stalne armade so prepričani, da konferenčni od-bor pristane na senatov zaključek. Oni zidajo na dejstvo, da bo do zastopniki kongresne zbornice v konferenčnem odboru odnehali in sprejeli senatni zaključek, ker se z njim strinja predsednik Har-ding.

Stvar seveda ni šla prav gladko v senatu, ker se je za besedo o-glasil senator Borah. Povdarjal je, da vsi narodi, ki so se udele-žili washingtonske konference, sprejemajo vojne proračune, ka-kor da je dognana stvar, da se ne bodo izvajale pogodbe. Temu je dodal, da je najmanj sedem narod-ov izločilo informacije v Zdrue-nih državah glede strupenih pli-nov. V pogodbah je bilo sprejeto, da se strupeni plini ne vporabijo v bodočih vojnah.

KAPITALISTIČNA OFENZIVA NA ZAPADU.

Podjetniki se so organizirali proti delavcem.

Salt Lake City, Utah. — (Fed. Press.) — Kapitalisti iz Utaha, Texasa, Kalifornije, Arizone, Washingtona, Colorada, Idaho in Montane so se nedavno sešli v "vazapadni industrijski konfe-renci" v tem mestu in ustanovili "Društvo vseameriške odprte de-lavnice". Namen društva je boj kapitalistov na Zapadu za potlače-nje delavskih strokovnih in ludi-strijskih uni.

MORILKA OBDOJENA NA VESALA.

Atlanta, Ga. — Porotniki so spoznali mrs. Cora Lou Vinson krivo umors prva vrste in obsoje-na je bila na vesala. Obtožnica ji je očitala, da je umorila svojega soproga dr. W. D. Vinsona. Ustre-lila ga je v marcu v lekarni, ko je bilo uvedeno sodniško postop-anje za zakonsko ločitev. Ekse-kucija se ima izvršiti dne 28. ju-lija t. l.

NOVA METODA . . .

Chicago, Ill. — Štirje oborože-ni neznanec z znamenji deputijev na prsih so vstopili v lekarno Jo-seph A. Buttneyja. Predstavili so se kot uradniki. Po predstavi so dvema odjemalcema in lekarnar-ju povedali, da so aretiranje. Po-brali so dvajset zabojev šganja in se odpeljali s njim.

DELAVCI KI GRABIJO TRDI PREMAG IZ REKE TUDI ZASTAVKAJO.

Harrisburg, Pa. — (Federated Press.) — Edini premog, ki se pri-haja z antracitnega polja, je tisti, ki ga trebijo iz reke Susquehanna. Na reki je dolga vrsta glavov, ki s velikimi parnimi grabljami pobir-ajo droban premog iz vode. Ali tudi ta "produkcija" bo zdaj pre-nehal. Vsi delavci, ki so vposleni pri tem delu na reki, so zagrošili s stavko in morda prenehalo z delom še ta teden.

BAHMETIJEV IMENOVAL SVOJEGA NASLEDNIKA!

Ruski "poslanik" je moral "re-signirati" pod pritiskom Bora-hove kritike.

DRŽAVNI TAJNIK SPREJEL NOVEGA "ZASTOPNIKA".

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je v nedeljo objavil korespondenco, katero mu je pisal ruski "poslanik" Boris Bahmeti-jev 28. aprila. Bahmetijev je pisal Hughesu, da je "njegova naloga" v Ameriki končana in dvomi, če bi bilo "na korist njegovi domovini in vladi Združenih držav", da še nadalje ostane v Washingtonu kot "predstavnik Rusije".

Bahmetijev je dalje pisal: "Ako je želja Združenih držav, sem pri-pravljen prekiniti svoje oficijelne funkcije v Washingtonu. Moje osebne zadeve me silijo, da zapu-stim Ameriko čim prej mogoče. Ker sem odgovoren za rusko last-nino v Združenih državah, je tre-ba aranžirati, da nekdo prevzame skrb za isto. Moje delo bo konča-no 30. junija; ta dan se naj zma-ta za končenje mojih službenih dolžnosti. Sugestiram, da g. Sergij Ughet, finančni atašej ruskega po-slanstva prevzame rusko lastnino v svoje varstvo."

Hughes je odgovoril, da sprej-me Bahmetijevu ostavko in jo 30. juniju se bo Sergij Ughet smatral kot "oskrbnik ruske lastnine v Ameriki". Ameriška vlada bo smatrala Ugheta kot "zastopnika Rusije z vsemi običajnimi diplo-matičnimi privilegiji in imuni-teto".

Nadalje pravi državni tajnik, da je bilo zadnje časa "precej ne-sporazuma", posebno v senatu gle-de statusa, ki ga zavzema Bahme-tijev v Washingtonu in zato je "sprememba v ruskem posla-ništvu dobrodošla." Obenem Hughes po-udarja, da ostavka Bahmetijeva nima "najmanjšega stika s vpraš-anjem priznanja ruske sovjetske vlade".

V objavljeni korespondenci je tudi pismo, ki ga je pisal zvezni zakladničar Mellon državnemu tajniku glede posojila v višoti \$187,729,750, katerega je Wilson-ova administracija dala Bahmeti-jevu. Mellon poroča, da je posoji-lo "do malega še likvidirano". Bahmetijev je v marcu 1921 pro-dal rusko lastnino, vstevši vojni material, katerega je bil prej ku-pil za Kerenskijsko vlado, in ne-kaj premoženja prejneje carjeve vlade. Mellon pravi, da je Bahme-tijev "zelo dobro postopal"; ame-riški pogodbeniki, ki so prodali vojni material, niso ničesar izgubili in to je "zasluga, ki je vredna priznanja".

Poluradni krogi v Washingtonu ne morejo razumeti, kako more poslanik tuje države, ki sploh ni več poslanik, imenovati sebi na-slednika z vsemi diplomatičnimi pravicami. To je nekaj novega za diplomatični svet!

LJUBEZENSKA DRAMA.

Kansas City, Mo. — V hotel-ski sobi so našli ustreljenega Frank W. Andersona, ravnatelja v neki departmentni trgovini. Po-leg njega je ležala v krvi gđ. Peggy Marie Beal, v roki je še držala samokres. Anderson je bil v vojnem času kapitan pri letal-skem oddelku, ona je pa bila bol-niška streljica. Od takrat sta se poznala. Peamie, ki jo je napisala Peggy, govori, da ji je neiz-merna ljubezenskost potisnila sa-mokres v roko.

ENTENTA V KONFU-ZIJI VSLED MOR-GANOVH ZAHTEV.

Francija zahteva, da Sovjetska Rusija prekliče svojo spome-nico z dne 11. maja.

ANGLIJA IN ITALIJA PODPI-RATA MORGANA.

Pariz, 5. jun. — Priporočilo ameriškega finančnega kralja Morgana, da se zniža odškodnina Nemčije kot predpogoj posojila, je povzročilo paniko med franco-skimi imperialisti. Znižanje od-škodnine pomeni revizijo versal-ske pogodbe in temu se Francija in Belgija najbolj upirata. Morgan dalje priporoča, da se zmanjša število ententnega vojaštva ob Renu; to tudi pomeni, da se mora spremeniti pogodba.

Zavezniške vlade bodo jutri od-govorile na omenjena priporočila po njihovi reparacijski komisiji. Kolikor je znano, bosta Anglija in Italija podprli priporočila, dočim bosta Francija in Belgija proti.

Situacija je torej zelo kritična za entento. Reparacijska komisija nima oblasti znižati odškodnine, ima pa pravico pred letom 1926 dati Nemčiji moratorij do 1930. To bi bilo za Nemčijo večje koristi kakor posojilo, toda za Francijo in Belgijo bi bil moratorij finančni polom.

Ako ententa ne sprejme poro-jev Morgana, ne dobi Nemčija posojila — izvemlje morda majhno po-sojilo, ki bo brez pomena — in Francija ne dobi denarja. Fran-cija bi bila vojna znižati odškod-nino, ako Anglija anulira vojna posojila; Anglija pa pravi, da tega ne more storiti, ako Amerika prej ne brša svojih posojil. Tako gre ta reč . . .

Pariz, 5. jun. — Francoska vlada je poslala vsem državam, ki so povabljene na ekonomsko konfe-rencio v Haagu, noto s pogoji, na temelju katerih se Francija ude-leži konference. Nota je seveda delo Poincarreja, ki zahteva, da mora Sovjetska Rusija priznati vse-predvojne in vojne dolgeve in prekliče spomenico, ki je bila do-stavljena ententi dne 11. maja v Genovi. Spomenica se tiče vpraša-nja socializiranega imetja tujih kapitalistov v Rusiji. Poincarre hoče, da se zaplenjena imetja vrnejo inozemskim lastnikom, raz-en tje, ki je absolutno nemogoče in v tem slučaju mora sovjetska vlada dati odškodnino. Francija tudi zahteva, da mora Rusija u-makniti vse zahteve za protio-dškodnino. (Sovjetski delgati se v Genovi položili račun za 50 mil-jard zlatih rubljev odškodnine, katero mora plačati ententa, ker je pomagala Kolčaku, Denikinu, Vrangelu in drugim caristom pu-stoliti ruske kraje. Sovjeti umak-nejo račun le tedaj, če ententa črta vojna posojila Rusiji.)

Francoska vlada dalje zahteva, da mora Rusija spremeniti "raz-mere, ki učinkujejo na trgovino in industrijo", ako hoče, da bo haška konferenca imela kak uspeh. Nota vsebuje tudi sledeči stavek: "Dokler ne bo ruski kmet zasiguran, da lahko uživa produkt svojega dela — kar je stvar sov-jetske vlade, da to uredi — je za-stoj vsako diskutiranje o rekon-strukciji Rusije."

Rim, 5. jun. — Francoska nota glede haške konference je pre-senetila italijanske uradne kroge. Program haške konference je bil odločen v Genovi in francoski de-legatje so se strinjali s njim. Sistem dveh komisij je bil sprejet na zahtevo Barthouja, voditelja francoske delegacije. Barthou ni takrat zahteval, da Rusi prekli-če njihovo spomenico z dne 11. maja.

Italijani bi torej radi vedeli, za-kaj Francija vedno spreminja svoje stališče.

PARNIK JE NASEDEL.

Montreal, Can. — Kanadski pa-sajirski parnik "Montealm", ki je zapustil Montreal na potu v Liverpool, je nasedel pri Pointu Bigota. Vlačilne ladje so takoj odplule na pomoč. Na parniku je več ko osem sto potnikov.

DOSLUŽENI VOJAKI BOJEV-NIKI ZA DEMOKRACIJO, SO ZDAJ "BOLJŠEVIKI"!

Muskogee, Okla. — (Fe derated Press.) — Organizacija dosluž-nih vojakov "World War Veterans" v Oklahomi je pravkar končala tu svojo prvo državno konven-cijo. Lokalno kapitalistično švaopisje je imenovalo delegate "takozvane bivše vojake" in "boljševike" samo zato, ker se nočejo mešati med nazadnjake v Ameriški legi-ji. Konvenција se je isrešla za državni bonus in sklenila, da bo podpirala politični program far-marske in delavske stranke.

BRITSKE ČETE NAPADLE IRSKE REPUBLICANE.

Sinfajnovci, ki so invadirali se-verno Irsko, so morali bežati.

"SVOBODNA DRŽAVA" BO NAJBRŽ OKUPIRANA.

London, 5. jun. — Angleži so danes vstavili ameriški parnik, ki je plul iz New Yorka v Fenit na Irskem s mehanim tovorom. Na parniku je bilo tudi več sovod-streliva za Irce, katerega so Angleži zaplenili.

Dublin, 5. jun. — Irski provi-zorična vlada poroča, da so repu-bličani na splošnem begu iz Ulster-ja. V prejšnji noči je bilo 400 ka-toličanov izgnanih iz Belfasta. Mesta in vasi na tej strani ulster-ske meje so natičene z begunci. Vsa meja med južno in severno Irsko je spremenjena v bojno fronto.

London, 5. jun. — Irski sin-fajnovci, ki so invadirali kraje sever-ne (protestantovske) Irske, so mo-rali včeraj izprazniti Belleek, Pettigrew in grad Magheramona, a bližnjim osemiljem vred, ko so pri-čele operirati angleške čete. Šest sinfajnovcev je bilo ubitih v Pettigrewu. Britski poveljnik je dal sinfajnovcem 15 minut časa, da za-pustijo vase; to se je zgodilo. Vsi Irski so morali odložiti orožje.

Belfast, 5. jun. — Angleške čete prodirajo na vsej fronti proti meji irske svob-dne države. Angleži so opremljeni s teško in lahko arti-ljerijo, tanki in eroplani kakor v rednem vojnem času. Sinfajnovci, ki so prejšnji teden okupirali okrog šest milj ulsterskega terito-rija ob meji, se umikajo. Število mrtvih ni veliko, ker ni posrednih bojev; nekaj republikanov je bilo ujetih.

Britske čete dozdaj še niso stopile na teritorij avobodne države, toda nalog imajo prodirati v juž-no Irsko kakor daleč bo treba.

Izgredni med katoličani in prote-stanti v Belfastu so nekoliko po-negli, izbruhnil pa so v London-derryju, kjer so republikani raz-strelili most. Katoličani so ubili katoliškega župana J. W. Flanagan v Dewryju, ki je bil lojalen ulsterskim oblastem. Flanagan je bil ustreljen na cerkvenem pragu, ko je stopil iz cerkve in napuščal so v avtomobilu pobegnili ča-mejo v svobodno državo.

AMUNDSEN JE ODJADRAL PROTI SEVERJU.

Seattle, Wash. — Kapitan Ro-ald Amundsen je odjadril s svojo skupo "Maude" proti večnemu ledu na severju. V Nomu, Alaska, se anide s drugimi člani ekspedi-cije, ki so se odpeljali tje s parni-kom.

Pred Amundsenom so velika važna vprašanja, ki še niso reše-na. Na pr. kako globoka je voda pod večnim ledom, ali je suha zemlja na severnem tečaju, ki še ni odkrita? Is česa je sestavljeno dno v Severnem morju? Ali live tam živali? Kakšne?

Ta Amundsen dobi odgovor na ta vprašanja, bo njegova ladja zamrznila v ledu, da bo lahko plavala s morskimi toki semitje, s sabo ima tudi dve letali, s ka-terima bo skušal doseči severni tečaj.

VERME.

Chicago in okolice: V sr-do jas-no in vroče. Južni vetrovi. Tempo-ratura v zadnjih 24 urah: najviš-ja 70, najnižja 65. Bolne izide ob 5:15, zaiide ob 8:22.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vraća.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v obkrožanju n. pr. (April 30-22) poleg valoga imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SLIKA IZ FEVDNE DOBE.

Po častnikarjih poročilih je Frank Rapp, organizator za rudarsko organizacijo U. M. W. of A., prejel poročilo, da je njegova mati umrla v Hooversvillu, ki se nahaja v okraju Somerset v Pennsylvaniji. Frank se je napotil domov, da se udeleži pogreba svoje matere. Potoval je hitro, dokler ni prišel do Hooversvilla. Tukaj so ga ustavili stražniki premogovniške kompanije in mu povedali, da mu je zabranjen vstop v mesto. Zastonj se je Frank trudil dokazati, da ni prišel na agitacijo, ampak da takoj zapusti mesto, ko bo njegova mati pokopana. Njegovi ugovori niso pomagali. Kompanijski stražniki so ga odgnali, ne da bi mu dovolili videti njegovo mrtvo mater.

Smokavzarski dnevniki pišejo mnogo o današnji civilizaciji in o čudovitem napredku, ki je opaziti v današnji človeški družbi. Dogodek, ki ga je doživel Frank Rapp, nam odkriva nekaj drugega. In sicer nam govori, da v nekaterih krajih velike ameriške republike vladajo še take razmere, kakoršne so bile v mračnejšem srednjem veku. Takrat je bil graščak absoluten gospodar na svojem posestvu. In ravno tako nastopajo premogovniške kompanije dandanes, kjer lastujejo svet. V mestih, v katerih premogovniške družbe lastujejo svet, lastujejo vse: cerkev, salune, prodajalne in hiše; župan, mestni odborniki in policaji se pa morajo tako obračati, kot jim zvižgajo premogovniške družbe. Povsod po širnem svetu so ceste javna lastnina, v Ameriki pa ponekod bogate družbe lahko zabranijo uporabo takih cest, ki vodijo prek njih sveta, akoprav so te ceste odprte javnemu prometu.

Frank Rappu niso dovolili videti mrtve matere, druge pa stavkujoče rudarje kar postavilo na cesto iz kompanijskih hiš, na kar morajo zapustiti mesto.

Rudar v takih krajih se toliko loči od srednjeveškega tlačana, da lahko zapusti delo in mesto, v katerem ne mara več delati. V ostalem pa nekateri premogovniški podjetniki ravna jo z rudarji kot grajski gospodje nekdanje tlačani. Takih srednjeveških metod napram delavstvu se ne poslužujejo le premogovniški baroni, ampak izvajajo jih tudi drugi izkoriščevalci delavstva, kjer imajo moč, da jih lahko izvedejo.

ŽELEZNIŠKE DRUŽBE SE NE BRIGAJO ZA ZAKON.

Železniške družbe se ravna jo le po tistih točkah transportnega zakona, ki so njim všeč. Najbolj jim je seveda všeč določba, ki garantira šest odstotkov dobička od vloženega kapitala, čeprav je precej vode v tem kapitalu. Kajti prav odločno so se branili znižati tovarno vozino, češ, če se zniža tovarnina, tedaj ne bo šest od sto dobička.

Kjer pa določbe brani jo železniške uslužbenice, se pa železniške družbe ne brigajo dosti, kaj je zapisanega v njih.

Ustanovile so posebne korporacije, ki jim služijo za plašč, katerim so oddale v zakup delo na progah in v delavnicah. To potezo so izvršile, da lahko pravijo, da uslužbenici in delavci, ki delajo na progah ali v železniških delavnicah ne delajo več zanje, ampak so zaposleni pri privatnih podjetnikih, ki so ločeni od železniških družb.

To je najfinejša poteza, ki je bila kdaj izvršena od delavskih izkoriščevalcev, da se jim ni treba ravnati po obstoječih zakonih. Železniške družbe niso oddale le dela v zakup, ampak odrinile so privatnim podjetnikom tudi svoje uslužbenice in delavce.

Proti odlokom železniškega delavskega odbora so poslužujejo še drugih metod. Zelo priljubljene so jim sodniške prepovedi, kjer pa s sodniškimi prepovedmi ne gre, tam pa naznanijo prostovoljen polom, da se železnica izroči v upravo sodniškemu upravitelju.

Tako početje mora končno ljudstvu odpreti oči, da spregleda in nekega dne na volilni dan tako uredi svojo hišo, da bodo taki kršilci zakona prejeli, kar jim gre. Najtemeljiteje bo z železniškimi magnati obračunila nacionalizacija železnice. Kadar bodo ameriške železnice nacionalizirane, bo vzeta moč železniškim magnatom, da ne bodo mogli več s prelomom postav šikanirati svojih uslužbencev.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Pleasant Valley, Pa. — Položaj v tem okraju je danes resen za delavce, ki so ali na stavko za izboljšanje delovnih pogojev in priznanje unije U. M. W. of A. V prvi vrsti šikanirajo stavkarje kompanije in njih privrženci in strašijo jih z vsemi grožnjami, samo da bi jih dobili na svojo stran. Z malimi izjemami je vse brez uspeha; pripeti se sicer, da se kdo preda na njihovo stran za sladke obljube in se povrne nazaj na delo v škodo sebi in drugim sodelavcem. Kdo je temu kriv? Brez dvoma pridejo pri tem predvsem v poštev slabe finančne razmere in nezadostna eloga ali zavist med stavkarji samimi.

Sedanja stavka je tako velikega pomena, da moramo pustiti vse druga vprašanja in edino galo, ki se ga moramo sedaj do zadnjega vala prijeti, je: Vsi za enega in eden za vse! To je, če vidimo koga, da je v tem boju prišel ob vse upanje, da bi se mogel še dalje vzdržati na stavki brez tuje pomoči, da mu nikdo ne odreče pomoči, ako le more. Kdor le more, naj mu pomaga v skrajni sili, samo da ga ne izgubimo iz svoje vrste in ojačamo njegov pogum za še nadaljnje vztrajanje. Naj nikdo ne misli: Jaz sem moč, ki imam nekaj pod prstom; kaj bodo drugi ali kaj podobnega. Pri tem ne sme biti nikakih sebičnih misli, biti moramo v vseh ozirih bratje. Naj nikdo ne misli, če bo dal svojem bratu kako pomoč, da bo to izgubljeno. Še samo zato bo napačen, ker bo s tem pomagal, da dospemo do naših ciljev, končno pa človek lahko pričakuje v takem slučaju najboljšo nagrado od onega, kot se je najmanj nadejal.

Zato je treba odpreti sira in pomagati onim, ki so bili že pred stavko izžepani, nekateri radi slabih delavskih razmer, drugi radi boleznih itd. Vsaka sebičnost se mora opustiti v tej borbi in misliti moramo, če kdo pride k nam po pomoč, da bo ravnostni radi prevelike sile drugi dan šel na delo, ako mu pomoč odklonimo. Ali ga ni oni, ki bi mu lahko pomagal, a ga je odklonil, takorekoč prislili, da se je moral podati na delo? Zato je treba zavednosti ne zavisti. Zavedati se moramo, da je ta stavka boj za naš obstanek in da ne bomo v njem poraženi, nam je treba sloge. — J. K.

Palmadese, Colo. — Kar se tiče stavke tod, je povoljna. — Rojak je pisal v dopisu, da je moj dopis zame jako nevaren. Ne poznam nevarnosti raditega, ker sem prepričan, če bi rojak K. imel kaj več pojma o današnji stavki, bi tudi tako ne sodil o mojem dopisu, pač bi ga upošteval. Vsem rudarjem po Uniji je bilo znano, kdaj bo prišla stavka rudarjev in številni klifi so bili izdani na vse neorganizirane premogarje, da se pridružijo stavki, zato vsak zaveden delavec obsoja delo, ki ga sedaj opravljajo po rudniških najetih ali drugi neorganizirani rudarji. Naša jednota pa postopa po pravilih z vsakim, kdor jih krši.

Rojak K. je pisal, da so pisali na 15. distrikt rudarske organizacije; dne 28. maja pa sem jaz vprašal glavnega odbornika 15. okrožja g. Fosterja, ki se je nahajal ravno tu, če je prišlo tako pismo iz Somerseta, Colo., pa mi je rekel, da 15. distrikt ničesar ne ve o tem. Zato se mi sdi vsa stvar sumljiva, kar je vsekakor umetno. Kolikor se tiče mojih nasorov napram onim, ki delajo, jih ne bom spremenil, pa naj se jezijo kolikor jim je drago, mene s svojo jezo ne bodo spravili iz ravnosti. Vedno sem obojeval one, ki so delali medtem ko so stavkali njihovi sotrpini, in se niso odvalili apelom organizacije, in tako sodim o njih še danes. — D. B.

Is oholice Finleyville, Pa. — Da ne bodo rojaki mislili, da smo še val finleyvillski pečarji pomrli ali da smo tako "blizi", se je treba oglasiti. Časa za pisanje nimamo dovolj, ali papirja in črnila primanjkuje, kar je pravi križ. Neureda paš nikjer ne počiva.

Zadnji teden me je obiskal prijatelj. Vsa v, kako rad postreže pečarj potopnemu človeku in v kratkem času sem bil tudi jaz z obedom gotov. Še na mislo je bilo treba pripraviti jedilnega orodja. Toda, glej ga spaka! Orodja ni bilo. Vendar sva se po

svoje prav posteno najedla, prijatelju je sem, zapovedal, ko bo spet prišel v vas, da mora prinesiti žlice in vilice. Upam, da bo to storil.

Dolge čase si preganjamo z naprednimi listoma Prosveta in Proletarcom, kajti ta dva lista sta že mnogim rojakom odprla oči. Kljub temu, da časopisje poudčuje kolikor je le v moči, se seveda še vedno dobijo ljudje, ki nočejo pristopiti na našo stran in se celo pridružujejo našim nam protnikom, ki izkoriščajo nje ravnatolike kakor nas. Svojeja sotrpina, zavednega delavca, ščenoje proti drugim ljudem. Takim ljudem bi paš bilo treba poduka in še enkrat poduka, da bi spoznali, v kako veliko škodo jim je, da sovražijo svoje sotrpine, zavedne delavce, druge, ki so se vedno izkazali kot delavski nasprotniki, pa zagovarjajo.

Zavedne delavce imajo za rdečkarje, backe in vespolno takih pridevkov imajo zanje, po nasadnjaškem časopisju pa zagovarjajo in šalajo katoliško duhovščino, ki se je izkazala, da ni na strani trpečega ljudstva. Narodnikom Eđinosti bi bilo dobro priporočiti, da kdor se ne strinja z našo organizacijo, SNPJ, pa naj ne pisari o nji po "katoliških" listih, kakšni smo člani jednote in kako vero imamo. — Pečlar.

Horning, Pa. — Naselbina Horning leži šest milj iz Pittsburgha, Pa., in deset minut proč od Broughtona, 30 minut pa imamo od ene strani naselbine do druge. Od treh rovoj, ki jih imamo v naselbini sta dva last Pittsburgh Terminal R. R. & Coal Co., št. 4 in 6.; tretji pa je last Montour št. 10. Pittsburghske premogovne družbe. Glavni vhod v ta roj je v Libraryju, stranaki pa v Broughtonu.

Stavka pri nas poteka mirno in je popolna; sploh se sdi, da ni stavke, temveč, da se le vršijo kaka popravila. Noben delavec ne dela, če spada k organizaciji U. M. W. of A. in tudi pri sesalkah so zaposleni samo mesečni delavci. O stavkokaših tu ni govora in tudi s kozaki ter onimi grdimi pretepači nimamo "osrečeni", kot so, žal, mnogi naši bratje po okolič, koder do danes še ni bila priznana rudarska organizacija. Hvaliti se sicer ne smem preveč, ker nas kar čes našo lahko doleti vse, kar pričakujemo že od 1. aprila, to se pravi, da bomo frčali iz teh kompanijskih podrtin.

Rekel sem, da nimamo nobenega stavkokaša, toda eden je vendarle, ki pa ni Slovenec, temveč najbrže kak Nemec ali Škot. Dela 30 min. iz Broughtona, kjer imata dva branjevca takozvan "conte pitt" in sta na vse pretege vabila v to jame ljudi, seveda za plašč kot bi se njima poljubilo diktirati. Povabljeni pa so odklonili tako delo in onadva sta najela neke v Pittsburghu sede dem ljudi za obratovanje. Ko je bil o tem obveščen lokal iz Montoura št. 10, je šlo tja nekaj moč, da so ustavili obratovanje, kar je povzročilo, da branjevca nočeta nikakih najetev več, pač pa sta sama zavihala rokave, in šla obratovat. Omenjeni Škot ali Nemec jima kopije, ker tega sama ne znata, onadva pa nakladata. Tu naj bi vzeli vzgled operatorji in se spravili nad premog kakor sta se branjevca, pa bi vlekli masno plašč rudarjev in še več. Tako bi sami molali kravo, pili mleko in lizali smetano, sami bi umrli in šli v nebesa, nas delavce pa naj bi pustili pri miru, da bi vsaj brez dela za lakoto pomrli. Oni že vedo, kako je zanje bolj prav, zato nas silijo nevarno na delo za njih profit, pri katerem naj počasi shiramo, da imajo oni toliko večji dobiček.

Na vse pretege skušajo glasno povedati svetu, kako visoke in mastne plaše ima rudar, povejo pa ne, kako plašč ima v resnici in kako je rudarjevo življenje, pozabljajo povedati, kako nevarno je delo v rojih v slabem, za tohlem zraku, in če res prejme rudar danes \$8 ali \$10, da drugi dan prejme samo \$2, tretji dan pa morda niti toliko, da končno ob mesecu ne prejme prav nič več kakor oni izven rova.

Kako delo, pa je pravzaprav v rojih, to vemo mi rudarji, ne pa oni, ki še niso bili v rovu in vedo samo to, da rudar "dobro zasluži". Takoj ko stopiš v premogorov si izpostavljen smrtni nevarnosti in si lahko ponesrečen prej kot prideš na prosto, kajti kompanije se ne brigajo za kako varnost v rojih v prid delavcem, temveč samo za to, da imajo profit. Delovodjem zabijavajo, naj zaposlijo pri dnevnem delu čim

manj morejo delavcev, ne pomišljajo pa, kolika nevarnost tiči nad glavami rudarjev, ki krevsajo ali se vozijo po celo uro daleč po rojih do svojih prostorov. Nevarnost je med hodniki in ko pride rudar na svoj prostor, kjer se muči od sedme zjutraj pa do 3 in 45 minut popoldne, ravnatolike. Če hoče kaj zaslužiti, oziroma, če mu vznik pripelje dovolj vozikov, mora tako trdo prijeti za delo, da poleti vse dušice pri arajci. Koliko drugega dela je pa še poleg tega? Treba je popravljati in nastavljati progo, po kateri tečejo voziki, nastaviti je treba opornike kolikor predpisuje rovska postava. Za sabo in pred sabo mora rudar zbiti dol po 12 palcev debelo škrovinino ali pa razstreliti in odmetati 12 čevljev nazaj, da je prostor za stroj. To se pravi, da je tako delo treba opraviti zastonj, če je škrovinina po 12 palcev na debelem, kar je več pa po 5e za palec, kar pomeni malo več kot nič. Med premogovo plastjo se ponekod nahaja palec ali pol palca na debelem škrovinino, katero je tudi treba odstraniti, kar tudi da mnogo zamude in dela. Pločevinaste vozike mora rudar sam riniti v prostor, kar je sila naporno delo še oče, če gre prostor k bregu. Vostiki tu na Horningu pa so taki, da bi se prav lahko človek pečljaril v njem.

Vsa ta dela so torej vračunjana k onim bornim 77 centom, ki jih dobi rudar za tono naloženega premoga. Nakopati in razstreliti je pa treba 12 ton premoga ter ga naložiti, potem je šele zaslužil \$9.24. Če je napravil toliko dela, tedaj si je dobera nagajnil roke in celo eno borne hrane, ki mu je je pripravila žena, ne more povliti, ker utrujen je celo žolodec in sploh vse telo, da ne more jesti. Zabave za razvedriloma nima, k večjemu še sliši namesto godbe vkanje otroka ali pa lajanje psa na vogalu. Vsa zabava v takih premogarskih naselbinah je, če slučajno zaide v nje kak pokazovalec kinolisk, katero pa so videli mestni ljudje še pred mnogimi leti. Ob nedeljah ima človek vse razvedrilo, da sedi na stolu, pljuje na tla in komaj čaka, da bo zopet ponedeljek.

Tako je življenje rudarja, katerega pa hočejo vse drugače naslikati naši izkoriščevalci. Pokazali bi radi, da je naše življenje kakor življenje kavalirjev, da živimo v izobilju, lastujemo avtomobile in sploh vse najboljše, a čemur se da slepiti javnost. Vseh teh dobrot nimamo mi premogarji. Avtomobil poznamo le toliko, da se mu moramo umikati s cest v občestne jarka, drugače pa živimo v večnem pomanjkanju, saj vendar delamo komaj 125 dni na leto, drugo pa so poštince, če si pa prihranimo kak cent ali celo dolar, tedaj še poskrbijo, da se spramijo delavčevi žepi. To so oni branjevci, pri katerih je treba kupovati vsakdanje potrebšnine po naseljkano visoki ceni. Vsem produktom so padle cene, razglakajo listi velekapitalizma, toda če človek ne mara plačati branjevca po ceni kot je bila dve ali tri leta nazaj, po znižani ceni dobi le staro šaro, ki jo dobi v velikih prodajalnah v podzemeljskih prostorih, kamor spravljajo staro blago, ki je že prišlo iz mode, ali pa se je pokvarilo, da ga ne morejo več upoštevati za pristno blago. Tam je padla cena za tebe, delavce.

Radoveden sem, če se oni čikaški Kazimir — vsi svetniki mi pomagajte izreči njegovo pravo ime — tudi prištevajo med delavce in se tudi poslužijo bezmenta, kadar kupuje potrebno in nepotrebno obleko in obutvo, ali pa se poslužuje onega, ki se imenuje "special". Za vse to sem radoveden in ker vem, da čita Prosveto — če ne iz ljubezni pa vsaj iz firbe, kaj bodo spet napisali brezveski socialisti — ter bo tudi bral te vrstice; mislim, da bom dobil odgovor. Njegovega lista ne berem; ker ta "božji list" se z vsemi štirimi protivi, da bi zahajal v brezveščevno hišo. Zato pa se nisem potrudil, da bi se nanj naročil in tudi ne vem, kakšen je naslov, kamor naj pošljem naročino.

Uljudnemu g. patru bi svetoval, da opusti srd do Prosvete in naj ji privoči samo mali članek, v katerem naj pojasni, kaj so in kaj niso.

V roke sem tudi dobil Klevelandsko Ameriko, o kateri sem sprva mislil, da je delavski list in je prišel brati. Komaj sem prebral par vrst, že sem naletel na čtivo, v katerem izliva grdo gnolnico za Sovjetsko Rusijo in trobi nezavedni javnosti v ušesa, da so boljševiki krivi tamkajšnje suše.

Dokler je bil car, da je bilo vse dobro in lahkoto preprečiti vsake nesreče, tako da bi bilo tudi danes, če bi še vladal car; boljševiki pa peljejo ljudstvo naravnost v prepad. Pogledite no, kako sodi "delavski" list, Klevelandska Amerika. Po mojem mnenju pa je velike katastrofe, ki je nastala vsled suše ob Volgi kriv prejšnji režim, ki se proti takim vremenskim neugodam ni zavaroval ter so poleg tega krivi svetovni kapitalisti, ki so bojkotirali Ruso in jim onemogočili pomoč od zunaj. Precejšen del krivde pada seveda tudi na ameriške kapitaliste, ki so tudi pospeševali blokado in bili pri tem zelo agilni.

Kdor vedno zahrbtno ali očitno napada delavsko vladno, se mu pač lahko reče, da je nasprotnik svobodnemu delavskemu gibanju in mu ni ljubo, da bi si delavce dogradil stavbo, ki jo je prišel zidati. Svetovni kapitalizem z vsemi nizkotnimi oporniki se zaganja v to delavstvo, ki z eno roko gradi, z drugo pa mora odbijati napade in se braniti. Tako je, gospod Pire, in ne kakor vi silikate. Odgovori naj mi le na vprašanje, kdo je pa po Kranjskem, koder žive dobri katoličani, povzročil, da je "Bog poslal sušo" in je tako nastala beda med ljudstvom. Ravnatokat v Rusiji je pogosto tudi po Slovenskem že uničila suša vse pridelke in revni ljudje so bili podvrženi stradanju in umiranju, dasi so bili verni katoličani. Tam ni boljševške vlade, cerkve stoji takorekoč druga poleg druge in duhovništva margoli med ljudstvom, pa vaceo tare ljudi beda.

Ravno to je velika krivda, da so ljudje tako kruto prizadeti od vsake take katastrofe, ker verujejo, da bo vse dobro v nebesih, se brigajo le za izpolnjevanje verskih dolžnosti, da bi se pa umstveno organizirali in pripravili za take neprilike, tega jih pa nikada ne uči. Zabranjujejo, da bi prišla resnica do njihovih ušes in če le morejo preprečiti, da ljudje ne čitajo naprednih listov ali knjig, o čemur pravijo, da delajo greh, ako čitajo. Ni čudno, če potem boječe ljudstvo ne pride do pravega spoznanja.

Spravili so se nad čankarja Metagritov in mu povedali, da želi Boga in fajmotosti ter da so ravno fajmotosti oni, ki so prvi orali ledino. Kaj takega pa res privabi čitateljem smeh. Če bi bili vsi taki, bi gotovo danes kopali premog še samo po 5e od tone, kar bi pač ne bilo pregrešno, saj šel bi precejšen del "za Boga". O čankarju "Metagritov" pa sodim, če bi bili po mišljenju vsi njemu enaki, bi bilo danes vsakemu rudarju treba naložiti samo po nekaj ton premoga in če bi imel pokleno mezdo, da ne bi trpel pomanjkanja, kot se to godi danes kljub temu, da človek naloži po 7 do 8 tritonskih vozikov. — M. Červan.

Helper, Utah. — Bratje, Hrvatje in Slovenci, premogarji, ki še kopljeate v rojih, prebudite se iz spanja nezavednosti in videli boste, kam plovete s svojim brodom; da vas tako delo ne more pripraviti do drugega kot do propasti. Priključite se organiziranim delavcem in pomislite, kako grdo je delati proti onim, ki se trudijo, da bi izboljšali polžčaj zase in za vas. Kam boste šli, dragi prijatelji, ko bo enkrat končana stavka in bo zmaga na naši strani? Prišel bo čas, ko bo zopet zapelo orodje in avertjeni bodite, da ne takrat dan obratuna za vse, ki ne marajo danes na stran zavednega delavstva.

Vai, ki ste na stavki, pa si zapomnite, da je danes dolžnost nas vseh, da vztrajamo do konca. V Carbon countyju, Utah stojimo premogarji trdno pri naših zahtevah in tako stojte vsi drugi ter delajte med se neorganiziranimi, da se pridružijo nam. — J. K.

Duhoven na čelu avstrijske vlade.

Dunaj, 5. jun. — Prvič v dveh letih, odkar je Avstrija republika, je stopila na krnilo koalicijsko velenemecy in krščanskih socialcev. Ignatz Seipel, duhovnik po poklicu in krščanski socialce, je sestavil novo vlado, v kateri sedi sedem krščanskih socialcev, trije velenemci in eden neodvisen. Socialisti so odklonili vsako sodelovanje v novem kabinetu. Schoberjeva nadstrankarska vlada je podala ostavko pred tremi dnevi. Krščanski socialci in velenemci so monarhisti.

V gostini. "Natakar! Prinesli ste mi same kosti!" — "Oprostite! Toda ali ste že videli vola brez kosti?" — "Ne! Ampak tudi brez mesa ne!"

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Glasovanje o paradi na Delavski dan. Čikaška delavska federacija je na svoji redni seji zadnje nedelje zaključila, da unije odločijo s splošnim glasovanjem, če se vrši običajni pohod na letošnji Delavski dan. Glasovanje bo trajalo trideset dni.

Bresposelnost pada. Tako poroča vladni department za dele v svojem poročilu o položaju v maju. Poročilo se glasi, da se je v maju število vpisanih delavcev povečalo v 49. industrijskih središčih, padlo pa je v devetnajstih. Poročilo se nanaša na 65 mest. Najbolj je brezposelnost padla v Birminghamu, Tenn., in v Detroitu, najbolj pa je narasla v Cincinnatiju, O.

Menda so povzeli v ohijskih ječarnah. Timken Roller Bearing Co. v Cantonu, O., je povzela mendo za 10 odstotkov. United Alloy Steel korporacija v istem mestu je odprla dele v štirih tovarnah.

Rudarje še vedno mečejo iz stavkovanj. Petinadest družin Bearing Co. v Cantonu, O., je povzela mendo za 10 odstotkov. United Alloy Steel korporacija v istem mestu je odprla dele v štirih tovarnah.

Zmaga sidarjev v Detroitu. Organizirani sidarji v Detroitu, Mich., so dosegli, da jim je bila medza povišana od dolarja na dolar in 12 centov na uro.

Ostojčastostni udarbeni v Chicagu morda zastavko. Ko je zvezno sodišče ukazalo ostoječastostni udarbeni v Chicagu morda zastavko.

Otisova družba, ki poseduje bombazne predilnice v Waru, Mass., je zadnji teden naznanila, da odpre svoje tovarne 5. t. m. s stavkocazi. V tovarnah je namreč stavka zaradi znižane mezde. Pred tovarnimi je še stala četa policajev, da zaščitijo stavkocaze, ki pridejo na delo, toda ob določeni uri ni bilo nikogar. Družba je pozneje naznanila, da se je "premislila" in ne bo odprla tovarn.

Ovisjarske unije se združijo. V Bostonu zboruje 150 delegatov, ki zastopajo okrog 60.000 ovisjarskih delavcev, ki niso organizirani v A. F. of L. Namen zborovanja je, da se ustanovi splošna neodvisna industrijska unija ovisjarskih delavcev. Zastopanih je okrog deset neodvisnih ovisjarskih organizacij.

Stavka kovinarjev v Italiji. V Milanu je zastavkalo 50.000 kovinarjev, ki nočejo sprejeti znižanja mezde. Policija je prepovedala demonstracije stavkarjev.

Japonski delavci se združujejo. Iz Tokija je prišlo poročilo o gibanju za združevanje vseh delavskih strokovnih organizacij na Japonskem. V načrtu je splošna delavska liga vseh delavskih elementov.

KAPUCINADA V OBLIŽJU CHICAGA.

Plainfield, Ill. — Blizu tega mesta so se kuklukoševci zbrali v velikem številu, nekateri jih cenijo na 35.000, da sprejmejo dva tisoč novih članov.

Najprvo je bilo rečeno, da bodo članikarji imeli vstop do ceremonije. Članikarji so se odpravili na to govorico, toda povedali so jim, ko so prišli na določeno mesto, da nimajo kaj tam iskati, ako niso člani Kuklukoškiana. Kuklukoševci so bili oblečeni v maskaradno obleko, pred njimi je šel križ in pred tronom "nevidnega cesarstva" so klečali novi člani.

Dosti je še teme v sloveških možganih, dokler se ljudje ogrevajo za take kapucinade, ki nimajo drugega namena kot koristiti par ljudem.

Terorizem v Gornji Šleziji.

Berlin, 5. jun. — Zaveznike čete v Gornji Šleziji — ki so že hotele zapustiti nevarno deželo — se pripravljajo na potlačeno najnovejšo poljsko vstajo, ki je izbruhnila na predvečer uveljavljanja nemško-poljskega sporazuma. Tri- sto italijanskih vojakov v srboboto zasedlo Rybnik, angleški pešci z dvema tankoma so pa okupirali Bobrek. Nemške delavske organizacije so brzojavile vladi, da naj pošlje pomoč proti poljskim banditom, ki postavljajo mine v sporni pokrajini.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Vlak je skočil ras tir, 19 oseb je ranjenih.

Quincy, Iowa. — Na Chicago & Northwestern železnici je osobni vlak zapustil železniški tir. Več železniških voz iz jekla je blo v jarek. Neureča se je zgodila na o- gibalšču. Ranjenih je bilo devet- najst oseb, dva ranjenca so pre- peljali s ambulančno vozom v bolnišnico.

PESNIK MARKHAM ZA POMI-
LOŠČENJE POLITIČNIH
JETNIKOV.

Washington, D. C. — Edwin Markham, avtor pesni "Človek s motiko", o katerem pravi William Dean Howells, da je "največ- ji ameriški pesnik", je odprto po- vedal, da je za pomiloščenje poli- tičnih jetnikov.

Markham je čital svojo pesem o Lincolnu pri otvoritveni slavnosti Lincolnovega spomenika na Spominaki dan. Ko je bila slavnost končana, so ga vprašali, kako sodi o tem, da so politični jet- niki še v kamnitih.

"Pustimo na strani vprašanje, ako so ti ljudje bili krivi", je rekel Markham, "moje prepričanje je, da so dosti trpeli. Vojna je končana in jaz mislim, ako se iz- puste ti ljudje iz ječ sedaj, da bi harmonizirale vse skupine".

Zastopalki splošnega obrambne- ga odbora I. W. W. so pred krat- kim prišli sem, da izroče predse- dniku Hardingu petico, podpisano od 1.000.000 oseb, da se takoj izpuste politični kamnec.

Člani "etroške križarske vo- ske" še vedno nadaljujejo s stra- šenjem vhoda v Belo hišo. Do- zdaj jih še ni nadlegovala poli- cija, pa tudi pozornost predse- dnika še niso obrnili nase.

UČENIK 'SUNDROMANOV' NA
MLADINO.

Chicago, Ill. — Policija je are- tirala štiri dečke bandite v staro- sti 15 in 18 let. Oboroženi so bili s samokreli. Ko so jih privedli na policijo, so dečki izjavili, da so toliko čitali o pogumu banditov, da so jih pričeli obdukovati in da so se sami odločili, da poliknujo banditsko karijero, da tako po- stanejo njim enaki v "junastvu".

MORILKA JE PRI OBSODBI
OMEDIJLA.

Shelbyville, Ind. — Ko je bil prečitan pravorek porotnikov, da je mrs. Clara Clark kriva umora druge vrste, je obtoženca omedle- la. Obtožena je bila, da je umori- la svojega tasta in svojega prvega soprega Robert A. B. Carla. Po- rotniki so priporočili, da se ob- sodi v dosmrtno ječo.

Lenin je sopot bolan.

London, 5. jun. — Iz Moskve po- ročajo, da je Lenin zadel trtvo- bod in ne more hoditi, toda večje nevarnosti ni. Leninovo zdravje je še leto dni bolj na slabem. Ne- dolgo tega je bil operiran na ple- ču, kjer je nosil dve leti kroglo, katere je izstrelila vanj anarhist- ka Dora Kaplan v Moskvi leta 1919. Po operaciji se je počutil boljše.

Vlak razstreljen v Mehiki; 25
vojakov ubitih.

Mexico City, Mehika, 5. jun. — "La Raza" javlja, da je bil v so- boto ponoči razstreljen vlak, ki je vozil iz Tomelina v Santa Cata- rino. Petindvajset vojakov je bilo ubitih.

Letalo padlo v morje; trije
utonili.

Folkestone, Anglija, 5. jun. — Francoski eroplan, ki je letel iz Londona v Pariz, je padel v morje. Letalec in dva potnika so uto- nili.

Zita še ne miruje.

Dunaj, 5. jun. — Iz Budapešte javljajo, da je bivša cesarica Zita pisala ogrskemu regentu Horthy- ju, da bo posvetila svoje življenje boju za ogrski prestol v korist svojemu sinu Otonu. To dokazuje, da je bila Zita tieta sila, ki je go- lila pokojnega Karla, da je dvak- rat pokusnil splezati na madžar- ski tron. Zita zdaj biva blizu Madrida na Španskem in okrog- nje se zbira krdele nemških mo- narkhistov.

"Prosveta" prinša sanjive vesti vsak dan. Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"?

Križanje kavkaške-
ga plemena.

Ljudje bele polti ali takozvano kavkaško plemo se deli v tri glavne panoge: Arijei, Semiti in Turanci. Ta delitev pa ne gre po krvi ali narodnostih, marveč po sorodnosti jezikov, ki jih govorijo.

K Arijeem ali Indoevropejem spada vsi tisti narodi, ki govo- re slovanske, germanske, roman- ske, iranske-perzijske in sanskrit- sko-indijske jezike: grščina je tudi v tej družini jezikov. — Tu- ranci so Turki, Ogrji, Finci, Es- tonei, Litvinci in razni drugi na- rodi v zapadni Aziji. — K Semi- tom se prištevajo pa Arabci, E- gipčani, Judi, Hamiti, Alžirei in druga ljudstva v Mali Aziji in severni Afriki.

Veliko pomoto bi pa naredili, ako bi omenjena podplemena be- le rase hoteli strogo klasificirati s jezikovnimi črtami. Bolgari na primer govorijo slovanski jezik, to- da po rodu so Turanci kakor Tur- ki ali Madžari. V Rusiji žive ne- šteta turanska in celo mongolska plemena, ki govorijo ruski jezik. Ravno tako ne bi mogli semitskih narodov nikamor slediti, ako se bi ozirali na njihovo sedanje je- zike. Arijski rodovi so tudi spre- jemali jezike drug od drugega. Francozi so germanski narod, ki je sprejel jezik od prejšnjih Ga- lov, katere so bili Rimljani pola- tinili. Španci so zelo pomešani s Arabci. Največja mešanica rod- ov je v Italiji in na balkanskem polotoku.

Skratka: vsa belopoltna ple- mensa so tako pomešana in križa- na med seboj, da je nemogoče so- diti po kraju in jeziku, kdo je kdo. Učenjaki, ki se bavijo z zgo- dovino sloveških rodov in ple- men, razlikujejo kavkaške rodo- ve po gotovih tipih obličja, las in postave. Tipi niso slučajni, marveč so posledica klimatičnih razmer in boja za obstanek.

Pravi arijski tip so plave oči, svetli, rumeni in rdeči lasje in ze- le bela koža. Postava je visoka in širokopleča; obraz je širok s izbočenimi kostmi v licih, nos je top, visoki orlov in ustaice so ten- ke. Prvotna domovina Arijeev je sever vzhodne Evrope in zapad- ne Azije, torej sedanja Rusija do Baltika na zapadu in himalajskih planin na vzhodu. Tam so bivali kot nomadi ali selilci brez stalne- ga doma. Predniki Slovanov, La- tincev, Grkov, Keltoev, Indijev, Perzov itd. so bivali vsi skupaj kakor ena velika družina in ne- dvomno so imeli en sam jezik, kar dokazujejo koreni sedanjih arijskih jezikov. Na primer be- seda "mati" je v vseh arijskih jezikih približno enaka, izvira pa iz korena "mat", ki je pomenil "narediti" ali "ustvariti".

Pradomovina Semitov je o- brežje Sredozemskega morja: severna Afrika, Mala Azija, Špa- nija, Francija, južna Italija in Grčija. Nekoč v paleolitikih ča- siah (doba kamnitega orodja) je bila njihova domovina veliko večja, kajti takrat ni bilo Sredo- zemskega morja, pač pa sta bila samo dva majhna jezera, eno pa vzhodni strani okrog sedanjega otoka Krete, drugo pa v sredi med Italijo in Afriko. Drugod so bile ravnine in doline, ki so bile nedvomno obljude se med le- denimi dobami. Po zadnji ledeni dobi je pa Atlantsko morje razje- dilo ožino pri Gibraltarju in se po- lagoma razlivalo po Sredozemski kotlini ter odrezalo evropski kon- tinent od Afrike.

Semitiki tip je temna polt, r- ni lasje, rujav oči in bolj nizka rast. Semiti so začetniki civilizac- ije. Oni so pričeli taliti železno rudo, iznašli so pisavo, iz katere se je razvila sedanja fonetična abeceda in prvi so utemljili drža- vo med rekama Tigris in Evfrat ter ob Nilu. Prvi so začeli zidati mesta in oeste ter tenati ladje; bili so prvi obrtniki, poljedelci in trgovci. Priroda jih je oblagoda- rila s rodovitno zemljo, katere ni bilo treba gnojiti, zato niso poz- nali večnega preseljevanja. Ali ravno to je bila njihova nesreča.

Prikljenjeni na svoja rodna tla niso mogli razviti tistih lastnosti, s katerimi so obdarjeni Arijei. Semiti, prepričani sami sebi, so brezbržni, mehokružni in zelo sentimentalni ljudje; za vladanje velike države nimajo zmožnosti. Zato vidimo v zgodovini, da so bi- li zdajpazdaj podjarmljeni od Arijeev.

Arijske invazije semitikih de- žel so se vršile še v paleolitikih časih. Čete belokožnih divjakov plavili oči in rdeči las, oborože- nih s kamnitimi sekirami, so se privlačile ob reki, ki je tekla, kjer je zdaj Egejsko morje. Prišli so iz krajev sedanje južne Rusije in

pripeljali seboj svoje družine. Divji Arijei niso hodili ropat v semitske naselbine, temveč so se tam naselili in časoma so utonili med domačini. Prevzeli so od Se- mitov primitivno kulturo, njim so pa pustili kolikor toliko svoje bojevitosti in ustvarjačo ener- gijo. Na ta način so se Arijei in Semiti mešali in križali v Egiptu, Mali Aziji, Mezopotamiji in v krajih, katerih ni zalila voda v sredozemski kotlini (ti kraji so danes otoki) še pred 15.000 leti. Velike giptovske piramide so vsekakor delo posemitičnih Arije- ev, ki so se povzdignili do vladajočih slojev v tedanji duhovniški državi. Tipi obrazov na starih egiptovskih kipih in mumij so v mnogih slučajih prej ruski kakor semitski.

Tisočletje za tisočletjem so A- rijski prihajali v lepe, tople dežele ob Sredozemskem morju. Pri- vadili so se primitivnega polje- delstva med Sredozemci, gradili so mesta in temple ter sprejeli njihov jezik, vero in šege ter in- ginili med njimi. Ko so tisočletja pozneje prišli Kelti, Latini in Gr- ki iz ravno tistega arijskega rez- servarja v Aziji in Rusiji ter po- plavili balkanski polotok in se- danjo Italijo, so tam našli ljud- stva zagorele polti in črnih las s precej razvito kulturo. To so bili potomci sredozemskih rodov semitsko-arijske mešanice. Grki in Latini so sicer ohranili svoja je- zikovna narečja, sprejeli pa so kulturo osvojenih ljudstev in kri- žanje krvi se je nadaljevalo. Pri- šli so Perzi in uničili starodavne semitske duhovniške države v Mezopotamiji. Vsak svoj arijski narod se je najprvo civiliziral ob Sredozemskem morju in potem je uničil, oziroma si je podvrnil ci- vilizatorje. Ta usoda je zadela tu- di Grke in Rimljane, ko so triti- soč let za njimi prišli njihovi barbari bratje Goti, Germani in Slovani iz iste pradomovine.

Tako se arijski narodi križa- jo med seboj in s Semiti še dolga tisočletja in več ko tisoč let se križajo tudi s Turanci (Turki, Ogrji itd.), ki so prišli za njimi iz Azije. Ni ga naroda v Evropi, ki ne bi bil mešanica vseh kavkaš- kih plemen in tipov. Kljub temu še prevladuje arijski tip. Arijska pest še danes vlada nad Semiti v Mali Aziji in severni Afriki. Abi- sinija dolgi za Rdečim morjem je edina izjema.

Radijo med žuželkami. Howard Zimmermann, veljak v stvarih brezčloveškega brzjava, poroča, da je odkril, da žuželke imajo tudi neke vrste radijsvo obnavljanje med seboj. Zimmermann trdi, da je pozitivno odkril to svojstvo pri ščurkih.

Kdor je še opazoval ščurke, je lahko videl, da imajo dolge tipa- nike, s katerimi migajo drug dru- gemu. Znanstveniki, ki so se pe- čali z žuželkami, vedo že dolgo časa, da ščurek na eni strani le- sene pregraje ve na nekaj čuden način, kaj počne druga žuželka na drugi strani, dasi je ne vidi.

Zimmermann je zdaj dognal, da ščurek oddaja po tipalnihki radijske valove in jih prejema od drugih; to je obnavljanje med ščurki. Odkritje pomeni, da bodo znanstveniki lahko ujeli "depe- še", ki jih oddajajo žuželke, ka- dar so jim posreili konstruirati ta- ko delikaten radijski aparat, da bo sprejel žuželkine radijske va- love. Zimmermann pravi, da ti valovi zavzamejo dolgot pol pal- ca.

Ako je res, kar trdi Zimmermann, tedaj je mogoče, da imajo tudi druge živali podobno last- nost medsebojnega obnavljanja. Dr. Alexander Graham Bell, iz- najditelj telefona, je nedavno re- kel, da obstoji možnost, da pro- ces mišljenja v živalskih možga- nih povzroča vibriranje (tresen- je) etra in morda pride čas, ko bo človek s pomočjo radijskega aparata lahko sprejela misli drugega človeka, s drugimi besedami: čitali bomo drug drugemu misli.

SLIKE IZ NASELBIN. Buhl, Minn. — S tužnim sreem naznanjam žalostno vest, da nam je po kratki boleznki za vedno zaspal naš nepozabljeni sin, Leo, dne 17. maja. Smrt je ugrabila njegovo življenje nepričakovano, dasi je bil priljubljen in po- hleven ter ostane nepozabljen pri vseh njegovih tovariših. Bil je eden prvih, ki so bili tu rojeni. Premislil je v najlepši dobi, star 20 let in šest mesecev ter pripa- del k družini št. 314 SNP.

Zahvalimo se vsem, ki so ga o- biskali pred smrtjo in po smrti

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Izšep. 17. junija 1907
v delavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izšepovalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calahan, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 2, Box 22, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Tush, tajnik bibliotekarice Editha Biss Newsh, gl. knjižničar John Vegetich, urednik glasila John Zverotich, upravni tajnik Filip Gofin.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 406 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zolman, Box 276, Easton, Pa., Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 181, Lawrence, Pa., John Gantch, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Biss Newsh, predsednik, 2857-59 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: John Ambrosi, Box 255, Moon Run, Pa., John Gantch, 285 E. 137th St., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Salar, Box 104, Green Knos, ex Jugoslav, Minn. Star, Box 126, Buhl, Minn., ex overvornik Milla Sagar, 5423 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadporni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Semach, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 2808 So. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Abel, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Gantch, 285 E. 137th St., Cleveland, Ohio.

John Salar, 1101 E. 62nd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kora, 6282 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR!—Korrespondence s gl. uredniki, ki dajejo v glasovno mesto, se vrši takole:

VSA PISMA, ki so namenjena na gl. uredništvo, se pošiljajo na nadporni Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVUJE: Buhl, tajnik S. N. P. J., 2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se pošiljajo gl. izvršiteljskega odbora in jednote vseh na nadporni Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V VESELI S DELAVSKIMSKIM POSLI se pošiljajo na nadporni Glasništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsa prikrita glada posiljanja v gl. izvršiteljskega odbora se naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadpornega odbora, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

Vsi prikriti na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na nadporni John Underwood, 416 W. May St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni splošni, narodni in splošni vsi kar je v zvezi s glasilom, pošiljajo na gl. uredništvo "Prosveta", 2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

ter za darovane vences in sv. ma- še. Hvala vsem njegovim tovari- šem, ki so ga nosili in društve- nim bratom za sprejem k sadnje- mu politiku. Članstvo društva št. 214 se je potrdilo s milimi ža- lostinhami in ga spremlja s pet- jem od hiše šalosti do cerkve. Tam se je dne 19. maja brala ma- ša za rajnim, nato pa je bil poko- pan na buhlskem pokopališču, katere obrede je opravil reverent O. Brain.

Naš ljubi in nepozabljeni Leo, dobil si mir in rešen si nadlog te- sezone doline. Naj ti bo "lahka zemlja in poljubi mirno. Vsem znanec ga priporočamo v blag spomin. Žalostni ostajamo John in Marija Panian, starši; Jožef Matt in John ml., bratje.

York Run, Pa. — Pustili smo orodje dne 10. aprila in se nimo- vedno podali v rove. Še isti dan smo odkorakali v bližnje mesto Fair- shane, kjer smo se organizirali približno 350 po številu. Prišli smo svesto organizaciji U. M. W. of A. Na stavki dobro vstraja- mo, ker nimamo nikakih najete- šev, ki bi pomagali podjetnikom razbijati stavko zavednega de- lavstva in poljubljali bi, ki nas še tako dolgo tepe. Pri nas ni ta- ko kot na primer na Kalerju, kjer jih še vedno dela 60 do 60, mnogi se od zgodnje jutranje ure do poznega večera, da bi po- ravnali stroške, ki jih ima pod- jetnik Frik s najetimi poljezi, da jih stražijo, pohajajo od cestnega vogala na drugega, poleg pa se smejejo neumnim najetecem. Mi- silijo si: "Saj imamo ose, da za nas garajo."

Nek tukajšnjih policistov je re- kel, da tako lahkega dela še ni imel odkar nosi klad in da bi Bog dal, da bi le dolgo trajala stavka. "Vas šest mesecev, da bi bila in imel bom šest tisoč dolar- jev", je rekel.

Tu vidite, dragi sotrpini, kako se trudite, da vlečete oni velike plače za pohajkovanje, nosite na tehtnice vaše življenje, da je njim toliko udobnejše. Ali more kdo izmed nas pri najboljšem za- slušku prističiti šest tisoč dolar- jev na šest mesecev? Ne! Zato vas prosim, vsi moške in fantje, ki še delate, pozabite na vaše ravnotežje in lopate v rovi in pri- stopite k nam v veliko organizac- ijo. Videli boste, koliko boste koristili s tem samim sebi, zato storite vašo dolžnost takoj, do- kler je še čas. — Stavkar.

Rockwood, Pa. — Tukajšnji Slovenci smo bili zelo iznenade- ni, ko smo čitali dopis stavkarja iz Ralphona s dne 25. maja v šte. 22 v Prosveti. Da nas jav- nost ne bo sodila napačno, naj služi v pojasnilo tole: Kar nas je Slovencev se držimo trdno, odkar smo ustanovili lokalno organizac- ijo. Z ozirom na dopis rajaka iz Virdena, Ill., imam poročati, da je dotični rojak prišel ravno ob času, ko smo se na skrivnem organizirali, to pa na izvečno žo- rljivo organizatorja, kateri nam je

priporočal prve dni aprila uvi- devali, da nas je premalo, da se vrnemo na delo, ter sklenemo na mestu pridobiti kar največ no- vih članov v lokalno organizac- ijo, kar smo tudi v letni otviki. Kakor hitro smo se čutili dovolj močni, smo hitro šli na delo, po- sivali smo anglaškega ter Makjan- shaga govornika organizatorja. Mimogrede naj bi omenjeno, da smo Sloveni med tukajšnjimi premogarji v veliki manjšini na- gram drugorodcem, imamo 200 — 300 lamilev premoga, nas je na- tanko povedano komaj 15 stalnih nastanjenih Slovencev. V pretekli večini so demalini Angliji, po- tem pridejo Italijani in potem pridemo šele mi, drugih narodno- sti tukaj ni. In ne morem si kaj da bi na tem mestu ne povedal, da je ravno ta polica Slovencev največ pripomogla, da imamo v Rockwoodu organizacijo. Slo- venei so bili tista gonila sila, katere nas je tukajšnje trpino sdružila v boju za naše pravice. Kot povsod smo tudi pri nas se- deli na odločen odpor pri ike- ričevalnih ter njih malopridnih klapcih. Drug za drugim so nam odgovorili prostora, kjer bi imeli imeti svoje shode, zgodilo se je celo, da so nam zagotovljen prostor za shod v zadnji uri od- povedali in sopot smo bili Slo- venei leti, kateri smo v stiski re- šili kolšivji položaj, ko je bil shod, sklican ter govorniki za- gotovljeni, prostor za shod pa od- povedan. Hitro smo skočili na no- go, ker časa je bilo komaj 30 ur, ko bi se imel vršiti shod, ter stikali za primeren kraj, dokler ga nismo dobili pri nekemu An- gležu izven naselbine, ki posedu- je malo farmo. In zgodilo se je, da se je vkljub temu, da bi slo- glasil D. B. Zimmerman, njegovi privrasci in revolverski junaki kmalu iz kože skočili, vrili shod, katerega se je udeležilo do 300 premogarjev, kateri so skoraj vsi do sadnjega pristopili v lokal, kar vam lahko potrdi stavkar — Slovence in Jennera, Pa., kateri se je shoda slučajno udeležil. U- mevno je, da smo precej drugi dan odložili krampe in lopate, ter se pridružili ostalim stavkarjem v tem gigantnem boju za naše "stare pravdo".

To so fakta glede položaja v tej naselbini, kdor trdi naspro- to, ali ni dosti podaten ter mu dejanski položaj ni znan, ali pa skušajo podjetniki, kot je še njih stara navada, prikriti resnico. Za- torej tam doli v tušnem Ralpho- nu mirno spavajte pod šotori ter bodite uverjeni, da smo tukajšnji premogarji s vami "v dušo in telesom", vsaj kar se nas Sloven- cev tiče. Pri tej priliki tudi la- hko smelo trdim, da bomo do sadnjega s vami ne glede na po- sledice. Vsi smo na isti ladji, ali skupaj poginemo ali pa zmagu- jemo, kajti pri nas je še vedno ti- sta stara večnolepa v šestih "Bratje mi stojimo trdno, kakor zidi grada! Grom in pekel naj po- grezne tega, kdor odpada..." Lahko noč! — T. E.

